

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za ino-remstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. :

ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstvrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 114.

V Ljubljani, v četrtek dne 19. oktobra 1911.

Leto I.

Politične spletkarije.

Težišče parlamentarnega dela je sedaj v draginjskem odseku. Njemu so izročeni vsi predlogi, ki se tičejo draginje; od nek jih ima pregledati, urediti ter podati zbornici podlago, da more na njej opraviti tisto delo, ki ga pričakuje prebivalstvo od nje. V draginjskem odseku pa se mora tudi pokazati, kakšno je razmerje med vlado in strankami v tem najvažnejšem vprašanju, morda celo kakšno je razmerje med vlado in strankami sploh. V torek je odsek imel prvo sejo, danes ima drugo. Zanimiva je bila prva; današnja lahko postane zelo važna. Lahko bi se bilo že večeraj marsikaj zjasnilo, ker so socialni demokrati predlagali, da naj odsek nadaljuje svoje razprave v sredo. Toda večina se je odločila za četrtek.

Kdorkoli za-veduje parlamentarno delo — zaslovovati bi ga moral zlasti v sedanjem času pač vsak državljan! — bo z napetostjo pričakoval današnjo sejo ter sploh razprave in sklepe odseka. Če bi poslanci vseh strank resnično hoteli izpolnjuvati ljudsko voljo, tedaj bi bilo vsaj mesno vprašanje lahko prav hitro rešeno, kolikor gre za trenutno rešitev. Zakaj položaj je jasen, da ne more biti bolj. Tiste množine mesa, ko je potrebna, da se pride v okoliš pomanjkanju mesa na domačih trgih in vsled tega nedosežnim cenam, ni za enkrat dobiti od nikoder kakor iz Argentine. Vse drugo, kar se more poizkusiti, je samo priprava za bodočnost. Tudi to delo je potrebno in bi bilo hvalevredno, če ne bi bilo sedanje bede, proti kateri zahteva ljudstvo pomoči za zdaj.

Državni zbor ima torej nedvomno nslogo, da poskrbi hitro za uvoz zdravega in cenejšega mesa. Salep, da se odpro vrata argentinskemu mesu, je torej na dlan.

Vendar se ne da tajiti, da je ta v interesu ljudstva neizogibni sklep v nevarnosti in sicer prihaja nevarnost od strani, odkoder se ne bi bila pričakovala. Zdi se, da stoji strankarsko politični interesi zopet nad najvažnejšo ljudsko potrebo in pripravljajo se zakulisne spletkarije, ki prete, da se ponovi v parlamentu nekaj podobnega kakor na koncu juljskega zasedanja.

Agrarci nasprotujejo uvozu prekomorskega mesa. Temu se pač nihče več ne čudi; zakaj v njihovih vrstah ni mnogo Pantuzev, da bi resnično zastopali interese kmetov, ki se ne ujemajo z visokimi carinami in zaprtimi mejami Agrarna vojska, stoječa pod komando viteza Simča Hochenmskega, še vedno zlorablja kmetovo ime, da štiti pod to izmišleno prevzevo interese veleposetnikov svetovnega in duhovnega stanu. Takoj na prvi seji so hoteli agrarci zavleči rešitev, zahtevajoči, da se izvoli ljudi za mesno vprašanje poseben pododsek, ki

naj bi na dolgo in široko študiral ta predmet v zvezi s pomanjkanjem kime. S to zahtevo so agrarci propadli, ker so vsi mestni poslanci glasovali za socialistični predlog, da razpravlja odsek o mesnem vprašanju sam in brez zavlačanja.

Ali v razpravi se je pokazal drug navidezno malenkosten slučaj, ki pa ima lahko še važne posledice. V debati je namreč mladočeški poslanec Čech prišel s predlogom, ki je imel očiten namen zavleči vprašanje argentinskega mesa. Ta smoter je natančno razvideti iz poročila. Zdi se pa, da ni Čech s svojim predlogom nastopil na lastno pest, temveč da hočejo mladočehi priti baronu Gautschu na pomoč in da mislijo argentinsko meso žrtvovati strankarskim potrebam svojega kluba.

Ta sum potrjuje dvoje dejstev. Že v torek se je opazovalo, da so se med Gautschem in češkimi meščanskimi poslanci neprenehoma vršila neka pogajanja. Večeraj pa so imeli Čehi konferenco s Poljaki in tem je zopet sledil sprejem pri baronu Gautschu. Pravijo, da je treba „sanirati“ parlamentarni položaj pa se sklicujejo na majhen poraz, ki ga je večina doživela na koncu torkove seje. Predsednik je bil predlagal za dnevni red večerajšnje seje prvo čitanje vladne predloge o reformi poslovniku ter prvo čitanje proračuna in proračunskega provizorija. Nasprotno je italijanski poslanec Conci predlagal, naj se pred proračun postavi predloga o italijanski fakulteti. Poljak Bilinski je temu ugovarjal, priporočal pa je, da naj se vrstni italijanska fakulteta takoj za proračunom.

Pri glasovanju je bil Concijev predlog sprejet s 154 glasovi proti 109.

Zaradi tega so hudi Poljaki, ki očitajo nemškimi nacionalcem, da so s svojo nemarnostjo zakrivila propad Bilinskijevga predloga. Iz tega se nadalje razvija razmotrivaju o nezanesljivosti in ne-disciplinarnosti vladne večine. Baronu Gautschu pa se je zadelo, da bi prav to priliko lahko porabil, da si pridobi davno zaželeno večino, v kateri potrebuje Čeha.

Argentinsko meso bi torej najbrže imela biti cena, ki bi jo morali Čehi plačati za — ministrske listnice. Svojo dobro voljo so pokazali na prvi seji draginjskega odseka Baron Gautsch pa nedvomno goji prijetno npanje, zakaj v odseku ni bilo na nj-m opaziti nič tiste nervoznosti, ki ga je zadnji čas neprenehoma preganjala. Z drjem, R-unerjem je polemiziral tako uljudno, kakor da je popolnoma pozabil, kako „kavalirsko“ je doslej v zbornici napadal socialne demokrate.

Pripravljajo se važne reči, a sumljive reči, ljudstvu pa se mora priporočati, da naj pazi, kaj se godi!

Draginjski odsek.

Dunaj, 17. oktobra.

Danes je imel draginjski odsek, kakor je že javilo kratko poročilo, sejo takoj po seji zbornice. Predvsem je sodrug dr. Renner predlagal, da naj se v odseku samem takoj obravnavajo tisti predlogi, ki se tičejo mesnega vprašanja, vsi ostali predlogi pa naj se izroče peterim pododsekom in sicer: 1. Vsi predlogi, ki se tičejo stanovanjske bede; 2. Predlogi, ki nameravajo pospešitev poljedlstva; 3. Predlogi, ki se tičejo živil razven mesa, torej krompirja, mleka, žita itd. 4. Predlogi, ki se bavijo s karteli in od kartelov izdelavanimi proizvodi; 5. Predlogi, ki se tičejo prekupovalstva, žel-zniških tarifov in § 51. obrtnega reda o cenah živil.

Temu predlogu sta se pridružila poslanca Erb in Reumann, nasprotno pa so Isopescul, Haller in Spaček zahtevali, da se odkaže tudi mesno vprašanje posebnemu pododseku. Razvila se je jako živahna debata, v kateri so agrarci na vso silo hoteli doseči, da se zavleče razprava o mesnem vprašanju Isopescul je govoril o „skupinah, ki zastopajo neizvedljive predloge“, ukar ga je dr. Renner poučil, da je ta trditev neumestna, če misli na socialno demokratično stranko; kajti argentinsko meso se je že upe-ljavalo, torej uvoz ne more biti nemogoč. Vprašanje mesa je popolnoma zrelo, torej lahko razpravlja odsek takoj o njem.

O Rennerjevem predlogu se je glasovalo po imenih. Za predlog so glasovali: Abram, Candussi, Čech, Demel, Dinghofer, Erb, Adolf Gross, Jirabek, Sig. Marek, inž. Neumann, Renner, Reumann, Schlinger, Spadaro, Steinhaus, Stribny, Sveceny, Šmeral, Tertil, Waber, Maks Winter in Zelenewski; proti: Brunner, Esnhut, Eisterer, F-ltl Ellis, Hagenhofer, Haller, Hladnik, Isopescul, Krützner, Lasocki, Pavlok, Pokorny, Ruškar, Ant. Seidel, Singal-wcz, Spaček in Valoušek. Devet poslancev je bilo pri glasovanju odsotnih. Rennerjev predlog je bil torej z 22 glasovi proti 18 sprejet.

Takoj so bili izvoljeni pododseki, ki so se tudi takoj konstituirali.

Nato se je pričela razprava o predlogih glede na meso.

Dr. Renner je opozarjal, da se je boj zadnje čase osredotočil poglavitno okrog pravnega položaja, ki ga zastopa ministrski predsednik. Predvsem je zaraditega podal sledeči predlog:

„Ugotavlja se, da dovoljenje za uvoz mesa in živalskih sirovin iz takih držav, iz katerih uvoz takih proizvodov ni združen z veterinarno policijsko nevarnostjo, ni odvisen od sogla-

šanja ali pa le od enakega postopanja Ogrske v zmišlu § 12. izvršilnih naredb in članka XX. cariuske in trgovinske pogodbe z Ogrsko, da torej spada izključno v kompetenco avstrijske vlade.“

Samo parlament — pravi dr. Renner — nas more rešiti iz zmešnjave napačnih razlag. Tedaj se ne bodo mogli agrarci več skrivati za ogrskim ngovorom. Ker ne pomeni argentinsko meso absolutno nobene veterinarne nevarnosti, predlaga govornik:

Vlada se pozivlje
1. Da dovoli brez nadaljnega pogajanja z Ogrsko vsako prošnjo za uvoz prekomorskega mesa in da ne omeji dovoljenja ne glede na čas, ne glede na množino;

2. da uvede s Srbijo pogajanje o trgovinski pogodbi v tem zmišlu, da se dovoli proti primernim koncesijam za avstrijsko industrijo neomejen uvoz žive živine in mesa iz Srbije.

Dr. Waber je podpiral Rennerjev predlog.

Čech je izjavil, da je dr. Renner razvil vevlaščno narodnogospodarsko in politično vprašanje; o njegovem predlogu se ne more glasovati, ker — morajo člani to pravno vprašanje predložiti svojim klubom. Odsek naj poseže po sredstvih, ki hitro pomagajo. Saj ni, da bi morala priti pomoč le iz Argentine (?). Čech obrača pozornost bolj na Srbijo.

Erb in Šmeral zagovarjata Rennerjev predlog.

Hladnik dvomi, da bi uvoz argentinskega mesa ne škodoval avstrijskemu poljedlstvu. Zakaj če bo ponudba velika, bodo cene padle.

Haller (agrarec) se strinja s Čechovim predlogom. (Značilno!)

Potem se je oglašil baron Gautsch. Dejal je da stoji še vedno na stališču, kat-ro je razložil meseca julija. Ko je slišal Rennerjev predlog, si je moral reči, da mu ne more ugovarjati, ker obsega res vse, kar se v jema s sedanjim pravnim položajem. Ali odločilno je le vprašanje, če je veterinarna nevarnost. O tem bo govoril poljedelski minister. Baron Gautsch misli, da dr. Renner ni zasledoval samo smotra da se naide pravna resnica, ampak tudi praktičen, političen namen. (Sv-eda: saj je ta namen razložen v njegovem predlogu.)

Poljedelski minister Widmann pravi, da se od nekaj smatra, da Rusija, balkanske in prekomorske dežele v veterinarne oziru niso brez pomisleka. Iz Srbije se je izven kontingenta dovolilo vpeljati 80 000 goved, okrog 90 000 prašičev in 5000 ovac.

Isopescul je seveda zoper Rennerjev predlog

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Na steni je visela svetilka in razsvetljevala vlažne lise in slike iz časopisov; na tleh so ležale pobite posode, obrzine krovnege železa. Skozi okno je sijala s temne višine velika, svetla zvezda. Duh po rji, oljnati barvi in po vlagi je napolnjeval izbo.

Ignacij je bil oblečen v debel jesenski plašč iz grobega blaga; po godu mu je bil, in mati je videla, kako ljubeznivo je z dlanjo gladil rokav, kako se je ogledoval, obračaječ s težavo svoj trdi vrat. In v prsih jih je mehko razbijalo:

— Otroci... moji dragi...
— Tako! — je dejal Ignacij in vstal. — Zapomnite si — najprvo k Muratovu, pa vprašajte starca...
— Zapomnim si! — je odgovoril Vjesovščikov.

A Ignacij mu očitno še ni verjel, pa je znova ponovil trkanje, besede in znamenja in mu nazadnje pomohil roko:

— Sedaj smo gotovi! Na svidenje sodrug! Pozdravite jih! Povejte jim, da je Ignacij živ, zdrav in vesel! Dobri ljudje — bodete videli...
Z zadovoljnim pogledom se je premeril, pogladil plašč s svojo roko in vprašal mater:

— Ali naj grem?
— Ali poznaš pot?
— Gotovo!... Na svidenje, sodrug!

Z visoko vzdignjenimi plati, z izpahujimi prsi, z novo čepico na enem ušesu, z rokami v žepu je odšel. A na čelu in na sencah so mu veselo plesali svetli, mladi kodri.

— Sedaj sem tudi jaz pri delu! — je dejal Vjesovščikov mehko in pristopil k materi. — Dolgčasno mi je že bilo... iz ječe sem ušel — zakaj? Drug-ga nisem delal kot skrival sem se... Saj sem se tam vendar marsikaj naučil... Pavel mi je ulival v možgane! In Andrej me je potem še pošteno obrusil... Ampak Nilovna, ali nisi slišala, kaj je sklenjeno zastran bega? Ali bo kaj iz tega?

— Pojutrišnjem izvem! — je odgovorila mati in nehote ponovila: — Pojutrišnjem šele...
Položivši svojo težko roko na njena pleča je dejal Nikolaj:

— Reci jim, s'rejšim, oni te poslušajo, da je vsa stvar zelo lahka! Le poglej sama, tu je stena jetnišnice... zraven je svetilka. Nasproti je trg, na levo pokopališče, na desno ulice, mesto. K svetilki prihaja lampist, — po dnevi, da osnaži svetilke, pristloni lestvico k steni, spleza gor, pritrudi na zid konec vrvične lestvice, pa jo spusti na dvorišče jetnišnice in — odide! Tam za zidom vedo, kdaj da se to zgodi, pa prosijo kaznjence, da napravijo hrup ali ga pa sami napravijo, med tem pa splezajo po lestvici čez steno — en, dva, tri! Mirno odidejo v mesto, ker lov zaženo predvsem na trg, na pokopališče...

Pred materinim obličjem je urno mahal z rokami, risal svoj načrt — vse je bilo pre-

prosto, jasno in spretno. Kot okornega, neokrnega ga je poznala in čudno ji je bilo videti njegovo kozavo obličje živahno in gibko. Drobne Nikolajeve oči so gledale prej na vse z mrko zlobo in nezaupljivo, a sedaj kakor da bi bile na novo urezane, so dobile ovalno obliko in so se svatile z enakomerno, toplo svetlobo...
— Pomisli vendar — po dnevi!... O belem dnevu Komu kane v glavo, da ubeži kaznjencec o belem dnevu, pred očmi vseh iz ječe?...

— Pa če ga ustrele! — je dejala ženica trepetajoče.

— Kdo? Vojakov ni, a pazniki zabijajo s svojimi samokresi žeblje...
— To je vse lepo...
— In — gotovo! Le govori ž njimi. Vse sem že pripravil, vrvično lestvico, kljuko za njo... s svojim gospodarjem sem govoril, on bo za lampista...
Pred durmi je nekdo zakašljaj in zaropotal z železom.

— To je moj gospodar! — je vzkliknil Nikolaj.

Skozi odprte duri se je pokazala banja in hripav glas je zarenčal:

— Naprej, vrag...
Potem se je pojavila okrogla, siva in dobrodušna glava brez čepice z izbuljenimi očmi in z brkami.

Nikolaj je pomagal spravljati banjo v izbo, in na durih se je pokazal visok, krepak človek, zakašljaj, napel obrta lica, pljunil in hripavo pozdravil:

— Na zdravje...
— Tukaj je, le vprašaj ga! — je vzkliknil Nikolaj.

— M-ne? O čem?
— O b-gu...
— Aha! — je rekel otiraje si brke s svojimi črnimi prsti.

— Glej, Jakov Vasiljevič, ona ne veruje, da je mogoče.

— Ne veruje?... To se pravi, da neče. A midva hočeva, zato varujeva! — je mirno dejal gospodar, se pripognil in zamolklo zakašljaj. Odkašljavši se je prijel za prsi in dolgo stal sredi sobe sopeč in ogledujoč mater s široko odprtimi očmi.

— Jaz ne odločujem o stvari, Nikolaj! — je pripomnila Nilovna.

— A ti govori ž njimi, reci jim, da je že vse pripravljeno! Če bi jih jaz videl... bi jih že pregovoril.

Široko je razprostrl roke in jih zopet sklenil, kakor da bi nekaj objel, in iz njegovega glasu je zazvenelo goreče čuvstvo, ki je spravilo s svojo silo mater v začudenje. — Kakšen fant! — si je mislila, glasno pa je dejala: — O tem odločujejo Paša n njegovi tovariši...
Nikolaj je zamišljeno sklonil glavo.

— Kdo je to — Paša? — je vprašal gospodar.

— Sin moj.
— Kako se piše?
— Vlasov.

(Dale.)

Reuma n naglašala, da ministrski predsednik ni mogel prepričati, da je njegov pravni nazor pravi. Če se dovoli Srbiji uvoz tistega mesa, ki ga ni mogla dati Rumunija, ne more to nadomestiti argentinškega mesa, ker bo z visoko carinjo obdačeno srbsko meso predrago. Za povzdigo malih kmetij so socialni demokrati vedno nastopali. Mora se pa biti na jasnem, da ima razširjanje poljedelstva v Avstriji meje vsled napredujočega industrializiranja, dočim konzum neprenehoma narasča. Uvoz mesa je torej neizogiben in sprejeti se mora Reunerjev predlog, ki razjasnjuje položaj.

Prihodnja seja v četrtek ob 4. popoldne.

NOVICE.

* Zrakoplovno podjetje Stagl-Mannsb Barth v konkurzu. Inženir Stagl in nadporočnik Mannsb Barth sta zgradila na Dunaju balon, ki se da voditi. Upala sta, da ga prodata avstrijski vojni upravi. Vojna uprava pa je izjavila, da ji zadostujejo trije vodilni baloni in da tudi ne kaže nabavljati balonov, ker tehnika letalnih strojev tako napreduje, da bodo v doglednem času najbrže ti st. pili na mesto balonov. Ker sta se inženir Stagl in nadporočnik Mannsb Barth pri zgradbi balona močno zadolžila — izdala sta 350.000 kron —, balona pa nista mogla prodati, je prišlo vse podjetje v konkurz.

* Legar v bližini. V Dobrušan na Češkem se je pojavil v bližini legar. Doslej sta umrli dve osebi. Bolnih je še sedem oseb, 40 pa jih opazujejo. Vzrok je pomanjkanje vode in prenapoljenost bližine.

* Strašna smrt premikača. Na postaji Střekova (Schreckenst. in) na severnem Češkem je hotel premikač August Kettner zvezati dva vozova. Pri tem je prišel z glavo med odbijače. Nenadoma pa sta udarila vozova drug ob drugega. Kettnerju je glava popolnoma zmečkalo in je bil takoj mrtev.

* Velika nesreča na stavbi. V Budimpešti se je v tork popoldne pri neki novi štirinadstropni stavbi na Rakoczyjevem trgu podrl ves oder in pokopal 38 delavcev. Oder je bil s 45 metriškimi stoti stavbnega materiala preobložen. Nekateri zasuti delavci so imeli do tri metre podrtin na seboj. Dva delavca so našli mrtva, šest smrtonesvarno, sedem težko, drugih pet pa lahko poškodovanih.

* Očeta je umoril. 68letni Aleksander Timar iz Velike Szalonte na Ogrskem se je zaljubil v nevesto svojega sina. Ker je bil oče bogat, se je hotela nevesta z ujim poročiti. V nedeljo pa so našli starega ženina obešenega v svoji sobici. Preiskava je dognala, da sta izvršila umor Timarjeva sinova. Deloma iz ljubosumnosti, deloma iz strahu, da ne izgubi bita dedščine.

* Hud pretep. V Rakospaloti na Ogrskem je nastal v neki gostilni hud pretep, kjer je neki policaj ustrelil dve osebi.

* Nemški državni zbor je imel v tork po petinpol mesečnih počitnicah sejo. V jesenskem zasedanju ima med drugim rešiti reformo kazenskega procesa in zavarovanje privatnih uradnikov. Vlada bo odgovorila na interpelacijo o izvrševanju društvenega zakona, v pondeljek pa na interpelacijo zaradi draginje. — V pismu na zborniškega predsednika je kancelar Bethmann-Hollweg izjavil, da se vlada sedaj ne bi mogla udeležiti debate o zunaj politiki, da pa je pripravljena odgovoriti na interpelacije zaradi Maroka in Tripolisa, kadar bo dovolil politični položaj. Zaradi končanja italijansko-turske vojne so države neprenehoma v pogovoru, vsled česar je popolnoma

nemogoče, da bi vlada sedaj javno označila svoje stališče.

* Mlado dekle so odpeljali. V Palermo je šla na izprehod 20letna krasotica. Nenadoma jo napadeta dva moška in jo posadita v avtomobil, ki sta ga imela poleg. Da bi se ne mogla braniti in kričati, sta jo zvezala in ji zamašila usta z robcem, nato sta jo odpeljala neznanu kam. Vsa poizvedovanja so brezuspešna. Starši ugrabljene dame so obljubili 20.000 frankov tistemu, ki jim vrne hčer. Policija sluti, da sta damo odpeljala človeka, ki dobro poznata njene družinske razmere in pričakuje visoko odkupnino.

* Demonstracija v milanski operi. Iz Milana poročajo 16. t. m.: Pri premieri opere „Conchita“ se je dogodil pred začetkom tretjega dejanja hrupen prizor. Orkester je bil že prišel igrati, kar se oglasi neki gledalec ter zahteva, naj zaigra orkester kraljevo koračnico. Čeprav je bil prisoten kraljev stric, grof turški, je galerija hrupno protestirala, publika v ložah ploškala. Od vseh strani so se čuli fej klici. Šele čez 10 minut se je občinstvo pomirilo in se je opera nadaljevala.

* Potres v Siciliji. V okolici Etne je bil potres, ki pa ni povzročil velike katastrofe ker stoji v tistem kraju hiše posamezno in oddaljene druga od druge. Vendar pa je potres porušil in poškodoval precej hiš in vlada med prebivalstvom najbrže velika beda, tako da je potrebna nujna pomoč.

* Klerikalni poraz v Belgiji. V Belgiji je doživel klerikalizem poraz, ki bo imel dalekosežne posledice. Po vsej deželi so bile občinske volitve, pri katerih je dosegel združeni socialistično-svobodni blok večino v vseh večjih in srednje velikih mestih. Blok si je osvojil stare klerikalne trdnjave. Poraz klerikalcev je tako občuten, kakor ga nihče ne bi bil pričakoval, združeni socialisti in svobodni miselci so zmagali v 600 občinah. Klerikalci sami priznavajo svoj poraz. Belgijske občinske volitve so se vršile v znamenju važnega političnega vprašanja: Kako pride Belgija najprej do splošne volitve pravice in do splošne šolske dolžnosti v svobodnih simultanskih šolah? Občinske zadeve so igrale le neznatno vlogo. Zategadelj volilnega boja niso vodili voditelji posameznih občin, ampak državni poslanci. Volitve so bile namreč zato tako velikega pomena, ker se je že tu pokazalo, da je do sedanja klerikalna večina izgubila tla med ljudstvom. Klerikalci so doživeli poraz celo v strogo katoliški Flandriji. Voditelja socialistično-svobodniškega bloka, bruseljski župan in socialist Huysmans, sta priredila skupne shode, kjer se je izrekla zahteva, da naj odstopi klerikalno ministristvo, ki nima pravice vladati proti večini ljudstva, da naj se razpusti zbornica in takoj razpiše nove volitve.

* Aneksija Egipta? Včerajšnja „N. Fr. Presse“ ima na uvodnem mestu sledišči brzojav iz Londona: „Vaš dopisnik je izvedel iz različnega finančnega vira, da bo Anglija v pondeljek razglasila aneksijo Egipta“. . . . Govornice o tem koraku niso nove. Če bo Anglija res storila ta korak ravno zdaj, ko je Turčija vsled tripolitanske afere v stiskah, bo to za Turčijo hud udarec in posledice so nedogledne. Ali treba bo vendar počakati. „N. Fr. Presse“ je imela že vesti iz „najzanesljivejših virov“, pa so bile vendar raze. Zlasti vesti iz finančnih (to se pravi navadno iz borznih) krogov zahtevajo veliko previdnosti.

* Atentat na kneza Trubeckega. V tork zvečer je izvršil na postajališču nek dijak atentat na člana ruske dume kneza Trubeckega. Vdril je v voz, v katerem je bil

knez in ustrelil iz revolverja večkrat na njega. — Knez Trubeckoj se je zgrudil zadet na tla in kmalu nato umrl. Morilec je baje neki Trubeckojev sorodnik.

* Preprečen dinamitni atentat na Tafta. Pod jeklenim mostom southern pacifiške železnice med El Capitanom in Gravitco so našli 36 dinamitnih patron malo preje, preden se je peljal čez most vlak, ki se je v njem vozil predsednik Taft

Ljubljana in Kranjsko.

— Zaradi Šusteršičevega govora naj klerikalci le sami opravijo s svojimi uradniki, kar imajo. Za nas je pač klerikalna demagogija zanimiva, ali niti ne sanja se nam, da bi se esofirali, če spravlja klerikalni generalissimus samega sebe in svojo stranko v zadrego. Nimamo še zapisnika torkove seje, ali po vseh dosedanjih poročilih je razvidno, da dr. Šusteršič ni zahteval reduciranja visokih mest, ki so določena za protekcioniste, kakor n. pr. ustanavljajo naši klerikalci v deželi sinekure za svoje ljubljence, ampak trdil je na splošno, da je za 40 odstotkov uradnikov preveč in da jih je treba spoditi. Ministrstvo klerikalcem ni preveč; saj jih zahtevajo še več nego jih je. Svojih prijateljev imajo tudi v visokih „rangih“ več kakor v nizkih. Šusteršičev govor torej ne dela preglavice nam, ampak jo že dela in jo bo še delal klerikalcem. Da imajo druge države boljši upravni aparat, je že res. Ali zato je treba najprej zahtevati upravno reformo, ne pa nastavljanje „vunbaciteljev“. Sicer pa čemu velike besede? Če bi klerikalci vedeli, da bodo prihodnjic uradniki povsod glasovali za njihove kandidate, ne bi Šusteršič zahteval, da jih pobesajo na cesto, temveč bi še hotel, da jih pomnože. V nobeni stranki ni prepričanje tako odvisno od strankarskega interesa kakor v klerikalni.

— **Ribnikar v disciplinarni preiskavi.** Sročnji „Sl. N.“ poroča, da je komisar Laschan vpeljal disciplinarno preiskavo proti tržnemu nazorniku Ribnikarju, češ „da je glasom obvestila deželne odbora na raznih shodih narodno napredne stranke na nekvalificiran način obrekoval deželni odbor in tudi c. kr. deželno vlado“. Deželni odbor kot policija — to je nova pridobitev za kranjsko deželo.

— **Čuden birokratizem vlada** po okrajnih in tudi v deželnem šolskem svetu z ozirom na šolo obvezne otroke. Poročajo nam od povsod razne slučaje, ki so naravnost neverjetni. Iz ljubljanske okolice take pritožbe niso nič novega. N. pr. če se starši stanujoči v meščanski občini, recimo v Zeleni jami pritožujejo, da ne morejo svojih otrok pošiljati v Ljubljani v šolo (na Ledino), ampak da so prisiljeni, pošiljati jih v oddaljeno meščansko šolo na polju — to ni nič novega. Ali pa če morajo otroci iz hranilničnih hiš v Ljubljani pošiljati v oddaljeno šolo na Vrtačo, namesto na Ledino. . . . Koučeno vse to razumemo, če vpoštevamo razloge in pretveze odločitelnih krogov. Slučaj, ki nam ga poročajo iz okolice Lazov, je pa vendar tako jasen, da bi bila vsaka odredba lahka. V Gostinecah pri Lazah stanuje 13 šoloobveznih otrok — ki imajo do zaloške šole 6 kilometrov, do dolške pa 3 kilometre daleč. Spadajo v zaloško občino v farno pa so v Dolško. Modra šolska oblast je zaukazala staršem pripeljati otroke 6 kilometrov daleč, sprejem le teh v dolško šolo pa je prepovedala. . . . Po mislih vsakega razumnega človeka bi bilo edino pametno, da obiskujejo otroci najbližjo šolo. . . . Apeliramo na pristojne šolske oblasti, da take reči v zmislu zdravega razuma uredi.

— **Na ljubljanskem trgu se vidi draginja** na vsakem predmetu, ki ga prodajajo. Kar zvišujejo se cene, češ ljubljanski konsumentje le plačujte! Mleko je danes obligatno po 24 h. krompirček en kos po 2 h. o zelenjavi skoro ni pisati cen. . . . Magistral ljubljanski, kje si? Ali g. Laschau nič ne ve, kaj delajo druge občine proti draginji? Saj vendar lahko vzame sempatje kakšen dunajski list v roke, pa bo lahko marsikaj zvedel, kar bi bilo tudi za Ljubljano prav.

— **Razširjajte „Zarjo“!** Vsak zaveden delavec mora skrbeti, da se „Zarja“ kar najbolj razširi med delavskim ljudstvom. Zato je treba vsako priložnost porabiti. Na primer ob lepih jesenskih dnevih gre do sodrugi ob prostih dnevih ven v ljubljansko okolico. Ob takih priložnostih naj vzame vsak starejši, že prebrane izvide „Zarje“ ter naj jih razda med one, s katerimi pride v prijateljski razgovor. Na ta način dobe ljudje časopis v roke. Zanimaj jih bo in naročili se bodo. — Sploh smo menja, da je prav sedaj dolžnost vsakega sodruga, da pridobiva za „Zarjo“ novih in novih naročnikov.

— **Trnovo in Krakovo!** Člani konz. društva so naproseni, da oddajo članske knjižnice in dividendne znamke v prodajalni Krakovski nasip 10.

— **Konzumentje!** V dobi sedanje draginje je za konsumente organizacija velikanske važnosti. Pristopajte zato k konzumnim društvom svojih okolicev.

— **Dol. Logatec.** V tork zvečer so sklicali logaški delavci v Korečanovo gostilno javen shod, katerega se je udeležilo prav lepo število delavstva. Zbranim poslušalcem je poročal o političnem položaju sodrug Petrič iz Ljubljane, ki je podal jasno sliko škodljivega delovanja naših klerikalnih poslancev v državnem zboru. Za njim pa je sodrug dr. Tomšič govoril o pomenu občine za delavstvo in o nalogah občinske politike. Logaško delavstvo postavi v tretjem razredu samostojne kandidate za občinski zastop; tretji razred je delavski razred in si ga bodo delavci izboljšali.

— **Iz Unca pri Raketu.** Socialnodemokratski volilni odbor je imel te dni v Belletevi gostilni na Raketu zaupniški sestanek. To pa ni bilo po godu cerkniški farški komandi; kaplan je brž prihitel in gosp. Belletu propovedal, da bi dovolil hoditi našim volilem v svojo gostilno. B-s so klerikalci Belleta že popolnoma omrežili, vendar pa presega ta kaplanova zahteva že vse meje. To je že viš-k nesramnosti. Če se že liberalci niso v stanju otrestiti klerikalnega terorizma, se ga bodo znali otrestiti rakovski delavci. V farške roke ne bo nikoli več prišla vsa rakovska občinska uprava; za to bo poskrbelo zavedno delavstvo.

— **Člani konzumnega društva za Ljubljano in okolice,** prodajalca Šiška se prosijo, da oddajo članske knjižnice na dividendne čeke v prodajalni.

Idrija.

— **Rudarji — delavci — delavke, pozor!** Dne 17. t. m. smo sklenili, da se nam dovoli draginjska doblada z mesecem oktobrom. Odgovora na našo zahtevo še sedaj ni. Potreba je torej, da se pomenu, kaj storiti! Zato pa v nedeljo 23. t. m. ob 9. dopoldan vsi na shod, ki bo v pvarni pri „Črnem orlu“ v Sp. Idriji. Shod naj bo močno manifestacija, ki naj pokaže, da smo ljudje, ki hočemo živeti, ki naj zdrami gospodo v gradu in na ministrskih stolah. Zato pa: kdor čuti draginjo, naj pride na shod! Kdor je ne čuti, naj ostane doma!

ETBIN KRISTAN.

Fantazija na zavoru.

(Konec.)

Ravno tako je hodil takrat s svojim dekletom po visokem žitu — in zdelo se mu je, da je ureničena iz oluitev vseh želja. Vse misli so tedaj izgubile, kakor da jih je neskončno prijazna, dobra roka odrinila pa razsula po širnem, širnem prostoru, kajti ničesar ni potreboval, kar bi bilo moglo motiti njegove srečne občutke. Takrat je sijalo solnce, kakor da je živo bitje polno žive volje, da človeku dobro stori. V cveticah na polju je živel duh pa je ustvarjal najčudovitejša barva, da ga razvesele. Blagi veter je imel globok razum in gibala ga je dobrotaj. Ptice so prepevale najlepše pesmi, ker so ga poznale in so mu bile prijazne. Skrivnostni gozd mu je ponujal svojo preprogo in svojo senco iz odkrito srčnega očetovskega prijateljstva. Vsa zemlja in zrak in neskončni svetovni prostor — vse je bilo polno ljubezni. Vsa velika, sveta in vendar tako enostavna ljubezen neobsežnega sveta pa je žarela v njem, kakor da je bil sam svet. Takrat so se mu kresile oči, če so gledale dekletu, ki je korakalo poleg njega, ali pa če se jim je le zdelo da ga vidijo v zlatem blišču, v tem ko je bilo v resnici daleč — daleč in vse mu je bilo lahko in vse je bilo lepo in dobro in nikjer ni bilo nič grdega in zlega. To je bilo takrat — in zdi se mu, kakor

da je zdavnaj izgubil, kakor da plava v preteklosti, katero komaj še doseže spomin.

Ako bi bilo takrat reklo njegovo dekletu: Prinesi mi samotno cvetlico z najvišjega ledenika zemlje — ne bil bi vprašal, če pač cveto samotne cvetlice na visokih ledenikih. Šel bi bil, pa bi jo bil iskal in moral bi jo bil najti, kajti tako velika in mogočna je bila njegova ljubezen. Pa vendar ne tako velika, da ne bi bila mogla narasčati in povečavati srčco. Kadar je blaženost, ki mu jo je dajala, preseljala višavo najdaljnjih zvezd, je zrastle še nad sebe in njegova sreča mu je odpirala vedno nova nebesa.

Kar je takrat sprejel ljubezni, je oddal ljubezni. Neizbrpen je bil vir, iz katerega je neprenehoma zaplaval. Dajati in sprejemati je bilo eno, v enaki blaženosti se je stopilo drugo v drugo.

Verjel je v čudne zemlje. Njegova sreča je bila jasna in čista, ne da bi bila potrebovala onega, kar živi samo v pravljicah in v nebesih. Njegova sreča je bila živa. Dobra so bila njegova dejanja, dobro je bilo njegovo veselje, dobri njegovi občutki, njegovo hrepenenje, ki je zahtevalo in našlo izpolnitev. Sreča mu je sijala iz ženinih oči in duhtela iz njegovega života in enaka je bila solčnim žarkom in rožni dišavi. In potem je cepetala v nožiceh njegovega otroka in vričkala v njegovem blebetanju in postajala je dvakrat, trikrat, desetkrat večja v novih objemih žene.

To je bilo takrat. In sedaj bi plakal, a v očeh so mu usehnile solze.

Počasi, počasi, neopaženo se je krhalo in krčilo, padalo je iz svoje ponosne višave, zvenelo je in obledelo in usahnilo v brezbarvno neprijazno razpadlo, se je pogreznilo v blato in nekaj sovražnega je potepalo vse skupaj popolnoma v nesnago — nič več ni ostalo. Uničeno — v takem kratkem času.

Solnce sveti na nebu in razliva žarki blišč daleč okrog po zemlji, po rumenem žitu. Po smejočih se holmih. Modrice cveto in ostrožice — in škranjčki pojo. Tam nad klancem šumi po gozdu, šumi o krepilni senici in o mehkem mahu in vrelec zumbori mistično melodijo. A vse je brezpomembno. Po ravni ropota železniški vlak; sto reči, ki se lahko določijo s številkami, je združenih z njimi. Kolesa škripljejo monotono pesem — ta pesem ne zna nič povedati o ljubezni.

Njegova žena je še mlada; po žilah se pretaka kri. Otroci pravijo „ata“ in „mama“. A ta zvok je tako tuj. . . . Oči gledajo, ušesa poslušajo, a srce ne posreduje. Neskončna širjava minotih dni je zlezla skupaj v eno samo pot, po kateri mora hoditi, korak za korakom, vedno enakomerno, s težkimi črevlji in s slabimi koleno. Ptice pesmi ne sme poslušati, poljskih cvetic ne sme trgati. Steza je tako ozka, dva ne moreta korakati vzpored po njej, ne da bi si stopila na prste ter ne sužala. Ako gre drug za drugim, jemlje drug drugemu

solučno luč. S kamenjem je steza posuta in breme je treba nositi, a peza narasča od dne do dne. On ni kriv in njegova žena je nedolžna. A tisto, ki je morda krivo, je daleč — tako daleč — sovražstvo pa doseže le najbližje. In sovražstvo ubija ljubezen, umori vsako ljubezen, kajti njegov strup je hud. . .

In vlak drdra dalje po točno odmerjenem prostoru v točno odmerjenem času. Vse, vse je tako točno odmerjeno, kakor da ni neskončnosti in večnosti. Kadar pride vlak na konec svoje poti, oddrda po isti poti nazaj, kakor da sta „daje“ in „naprej“ prazni besedi. In on sedi zopet na zavori in zopet se bori s spancam in premišlja in vse misli se lahko nabere na nit enkrat ena je ena, dvakrat dva je štiri — in nikdar, nikdar ne bo trikrat pet trideset — in brez pomena je, da je štirikrat štiri šestnajst. Oh, da je dvakrat dva štiri, o tem je treba toliko premišljati! Srce mora molčati — tega se je privadilo. . . .

Vlak pride tja, odkoder je odšel. In on vzame torbo in gre domov. Tam čakajo žena in otroci. Pozdravljajo se z navadnim pozdravom. Pctem pravi žena polglasno: „Črevljar je bil zopet tukaj“. In v njegovih očeh zažari pogled poln sovražstva. Potem se obrne v drugo stran. S težko muko se mu posreči, da zajeti hudo, hudo besedo. . .

In vendar je tako kratek čas od takrat — — —

— **Pozor, občani!** Mestna občina vabi vse, ki mislijo na večji nakup krompirja, t. j. nad 100 kg., da se do 20 t. m. zglase v občinski pisarni. Cena krompirja bo 10 krou za 100 kg. Vrečo naj si vsak sam oskrbi, ali pa bo plačal toliko več, kolikor bodo vreče zaračunjene.

Štajersko.

— **Nenaraven naravoslovec.** V Ormožu so prijeli 41 letnega Avgusta Gleinzerja iz Maribora, ker se je izdajal za naravoslovca dr. Grossa iz Dunaja. Kot uradnik železniškega ministrstva je „vodil poizvedbe“ o zgradbi nove proge Ormož-Ljutomer. Gleinzer je izvalil precej denarja iz ljudi.

— **Dragocen ribežljiv grm.** V graški jetnišnici sedi že večkrat kaznovani cerkveni tat Pavel Weber. Iz zapora je pisal svoji sestri v Maribor, naj presadi iz vrta, ki je v najemu, ribežljiv grm na svoj vrt, češ da bi bila škoda pustiti grm tujim ljudem. Ta želja je bila sumljiva, zato so opozorili oblasti na tisto mesto v pismu. Grm so izkopali, pri tem pa so prišli do dragocenega odkritja. Pod grmom je imel Weber zakopane razne dragocenosti, ki jih je bil pokradel v cerkvah: pozlačen srebrni kelih z gotskim pokrovom, ki je imel na držaju urezane podobe evangelistov, lepo pozlačeno srebrno monštranco, devet koščkov razdrobljene pozlačene srebrne monštranice z zelenimi in rdečimi kamenčki, dve močno pozlačeni monštranici, dva pozlačena okvirja za podobe in več manjših stvari; vsega skup v vrednosti več tisoč krou. Zljaj poizvedujejo iz katerih cerkev je Weber pokradel te dragocenosti.

Koroško.

— **Ponesrečen deček.** 11letnega dečka Steina cherja v Zgornji Belji je poslala njegova mati k nekemu znanemu posestniku. Dala mu je zavitek obleke in posodo za mleko. Ker se dečko ni pravočasno vrnil, šla ga je mati iskati. Našla ga je v nekem grabnu mrtvega. Na njem je ležala velika, okoli 5 meterskih stotov težka skala, ki se je utrgala v hribu in padla ravno na dečka.

— **Samomor.** Obesil se je v okolici Spitala 27-letni posestnikov sin Alojzij Lamperberger. Bil je že dalj časa bolan in je izvršil samomor brzkone v hipni blaznosti.

— **Kap je zadela v Spitalu** ob Dravi deželnega orožniškega poveljnika, polkovnika Ignaca Nitscha. Bil je v Spitalu na uradnem potovanju. Obiskal je vladnega sv. tniksa Pawlowskija. Ko sta sedela pri mizi je Nitsch nenadoma med pogovorom dvignil obe roki in padel s stola. Bil je v trenutku mrtav.

Goriško.

— **Dolenja Vrtojba.** V nedeljo, dne 22. t. m. ob 3. popoldne bo v prostorih Emila Sava nika ljudski shod, na katerem poroča sodrug dr. Tuma o predmetu: Draginja in splošni položaj. Delavci in kmetje, udeležite se tega shoda vsi!

— **Iz Grgarja.** Shod, ki ga je sklicala socialna demokracija za minulo nedeljo, je popolnoma zadovoljil vsakega, ki se ga je udeležil. Udeleženci so bili delavci in kmetje, mladeniči in osiveli možaki. Poročal je sodrug Tuma. V skoro dvehurnem govoru je razpravljal o ustroju sedanje družbe. Če primerjamo človeško družbo piramidi tvorijo delavski sloji temelj piramide. Na njih slone drugi sloji, med temi posebno veletrgovci, fabrikanti, veleposredniki in zraven razna posv. tna in cerkvena gospoda, ki pa ne stoji v soglasju z delavskimi sloji, ampak skrbi in gleda, da si polni svoje žepce, ne menč se za duševne in telesne potrebe svojih vzdrževalcev, t. j. delavskega ljudstva. Govornik je pozivljaj delavstvo, naj se samo loti gospodarskega in političnega dela, kajti rešitev more priti le iz delavstva samega; pomoči od zgoraj ni pričakovati. Poslušalci so ves čas z zanimanjem sledili govorniku in mu pritrjevali. Od nasprotnih strank se ni nihče ozvalil za besedo, zato j predsednik shod zaključil. To je kratko poročilo, obširnejše bo že poročal „Novi Čas“!

Trst.

— **Predavanje v „Ljudskem odru“**, ki je bilo napovedano za petek, se odloži in se pravočasno naznani, kar je potrebno.

— **Pridni učenci** so tržaški narodnjaki. Imeli so pa tudi priliko in potrebo, da se nauče nekoliko — bolj moderno misliti. Sila kola lomi. Ni ravno kdo ve koliko ter. ko je „Edinost“ proklamirala krščansko cerkev za nepremagljivo, trdeča, da je za Slovence potrebna bolj kakor vsakdanji kruh. Sedaj ki si upa objaviti sramotljivo izpoved Rybač-vo, že bi rad, da bi se verjelo, da ni — klerikalec. Vsekakor napredek. — Leta 1900. je „Edinost“ ob priliki stavke železničarjev dejala, da železničarji stavkajo, ker so lenobe in prenasličeni puščancev. Sedaj se je naučila, da se niso preobdili, da niso lenobe, marveč da so preveč trudni in lačni. Zato jih — seveda pa svoje — podpira v boju, pa skoraj hujska

proti socialistom, ki so premalo radikalni. To pomeni, da se bo že naučila, da nismo premalo radikalni. Se bo že naučila. Če se bo. Kadar smo vabili na shode nemške delavce z nemškimi letaki, smo bili izdajalci naroda. Dvakrat izdajalci smo bili, ko smo nemškim delavcem govorili nemško. „Edinost“ in Rybač sta proklamirala internacionalizem za izdajstvo vseh izdajstev. Biti mednarodno organiziran (pri socialistih seveda) je bil za delavca smrten greh, ki mu ni bil odpuščen niti na smrtni postelji. Mandič je hotel še večeraj „slovansko internacionalo“ (?) in v Narodnem domu je bila sprejeta resolucija, ki je zahtevala „svobodo dela za slovenske delavce“. Etbinu Kristanu so pa „prepovedali“ slovensko pisati, ker je govoril nemško nemškim delavcem. Polagoma so spoznali, da morajo biti delavci organizirani. Spočetka seveda narodno. Potem se se narodni železničarji združili v koalicijo z nemškimi nacionalnimi železničarji. Sedaj je smrten greh, ako ni kdo v koaliciji z nemškimi nacionalci. Naenkrat je začel Mandič govoriti laško delavcem, ki so bili v večini Slovenci. Potem so začeli izdajati s trobojnico pobarvane letake v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Za Skrijanca so agitirali v nemškem jeziku. Sedaj prirajajo shode in ker je navz čih med zborovalci 15 Nemcev, govori dr. Rybač v nemškem jeziku. Prava pravcova od vekomaj prokleta in izdajalska internacionala se je vgnezdila v tržaški Narodni dom. Tej internacionali načeluje Rybač, pa je na msh postala — narodno delo. Torej, kakor vidite, je rodilo naše delo obilo sadov in v Narodnem domu sede naši najboljši učenci. Ako pojdemo tako naprej, ne bo preostalo nič drugega, kakor da proklamiramo tržaške narodnjake za socialiste. Narodni dom prelevimo v Delavski dom, in Rybač postane naš dosmrtni poglavar. . . . Ko je prišla na dan ženska moda „jupe culotte“, je dejala neka pisateljica, da je to moška zmaga, češ: Žene se s tem, da se oblačijo v hlače, asimilirajo možu. Torej zmaga moškega spola. — Sila kola lomi. Kdor ne more sam ustvarjati, se poslužuje tega, kar drugi ustvarjajo. Kdor nima pametnih idej, si jih poišče, kjer so. In pri socialni demokraciji je teh v obilici. Torej bogat vir za tržaške narodnjake.

— **Draginja je odprla oči** marksikomu in številu delavcev, ki so prišli do, sicer morda ne veselo pozdravljenega, toda koristnega spoznanja, da se da samo z združenimi močmi doseči izboljšanje človeškega življenja, raste neprenehoma. To se godi tudi v takih delavskih strokah, ki so se do danes branile organizacije kakor hudič križa. Ta veseli pojav opažamo sedaj pri četvarjih, ki so začeli kakor še nikdar prej množiti vrste svoje organizacije, ki jo je bil zli duh tržaškega nacionalizma uničil. Še veselejše gibanje pa opažamo pri pristaniških in mestnih tržakih, pri oglarjih in voznikih. Oglarji že imajo svojo močno organizacijo, ki je dosegla svoj prvi uspeh s tem, da je prisilila delodajalce najemati delavce samo na prostoru, ki so si ga oglarji sami zbrali. Težaki so tudi že znatno pomnožili vrste svoje organizacije; vozniki se pa na to veselo pripravljajo. Poslednje stroke: Težaki, oglarji in vozniki se pa pripravljajo tudi na boj za izboljšanje svojih razmer. Skupne imajo te tri stroke delovne težave, zatorej ni čuda, da so sklenile voditi skupen boj proti delodajalcem, ki — so si v duši in izkoriščanju sorodni. V nedeljo 22. t. m. bodo imeli delavci omejenih — trok skupen strokovni shod v Delavskem domu ob 10. dopoldne. Priporočamo delavcem, da se tega shoda udeleže polnoštevilno pa da pridno vrše delo, ki jim bo obrodilo obilo sadov.

— **Trebče.** V nedeljo ob 10. dopoldne je bil tukaj izredno dobro obiskan ljudski shod. Na dnevnem redu je bila draginja. Shodu je predsedoval sodrug Šušmel; poročala sta sodruga Kristofič in Golouh. Ljudstvo je z velikim zanimanjem sledilo izvajanju naših poročevalcev ter z burnim pritrjevanjem izražalo, da soglašajo s principom naše stranke. Neki pristav N. D. O. je skušal na vse mogoče načine preprečiti, da bi se Trebčani udeležili shoda. Toda ni se mu posrečilo. Ljudstvo je klub temu priložilo v velikem številu na shod in vse kaže, da bodo Trebče v kratkem postale postojanka tržaškega zavednega delavstva. Po končanem shodu se je razpravljalo o stvarih, tistočih se zidarske organizacije. Za zastopnika zidarjev je bil izvoljen sodrug Ljudevit Kralj. Sklenilo se je tudi, prirediti v kratkem velik javen političen shod.

— **Ljubzenska drama.** Že 52 letni paznik pomorske sanitete Aut. Wautscheck se je strastno in z vsim mladeniškim ogjem zalubil v svojo gospodinjico, 46 letno Katarino Alles. Toda vse njegove prošnje in ljubzenske ponudbe so ostale brezuspešne. Alles ga ni marala. Wautscheck pa ni odnehal in vedno silneje nadlegoval svojo izvoljenko. Pred nekaj dnevi, ko ga je Alles zopet odločno zavrnila, ji je Wautscheck grozil s smrtjo. Naznanila ga je policija in Wautscheck je bil par dni zaprt. Toda tudi zapor in stroga zavrnitev Allesove ni ohladila vroče ljubezni njegove. Prišel je iz zapora in šel zopet k nji. Ko ga je večeraj Allesova zopet zavrnila, je planil Wautscheck

na njo in jo sedenkrat sunil z nožem. Pustil jo je ležati v njenem stanovanju, sam pa je šel v v.žo in izpil steklenico phenilove kisline. Oba so odpelali v bolnico. Allesova nima težkih ran in bo okrevala. Wautscheck pa je čez dve uri umrl.

!!! Železničarji, pozor! !!!

Pri nakupu sukna in manufakturnega blaga priporočamo trgovino

Lenassi & Gerkman
Ljubljana, Štritarjeva ulica št. 4.

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega deželnega gledališča. V četrtek se poje prvič za parabonente Gilbertova vesela opereta „Sramotljiva Suzana“. Kdor se hoče od srca nasmejati, naj si to opereto, ki je polna komike in humora, ogleda. — V nedeljo zvečer se poje Verdijeva opera „Biglietto“. — V torek se igra prva klasična drama „Sappho“ Fr. Grillparzerja. — Prihoduji teden pride na oder Smetanova opera „Prodana nevesta“ v novi režiji in brez krajšav.

Organizirani delavci dobe znižane vstopnice za slovensko gledališče v Ljubljani v strokovnem tajništvu Šelenburgova ulica št. 6. II. nadst.

Delavsko gibanje.

— **Zidurji!** V Pulju je pomanjkanje stavbinskega dela, tako da ga niti za domače zidarje ni dovolj. Zatorej se nujno priporoča zidarjem, naj ne hodijo v Pulj.

Državni zbor.

Dunaj, 18. oktobra.

Današnji dan je bil posvečen konstituiranju posameznih odsekov in razdelitvi referatov; zato je bila plenarna seja zbornice zelo kratka. Nadaljevala se je razprava o reformi poslovnika.

Minister notranjih zadev grof Wickenburg je omeujal, da ugasne 31. dec. t. l. provizorni poslovník, ki se je dobro obnesel. Vlada meni, da vstreza intencijam zbornice, če poskrbi za podoben poslovník tudi v bodoče; rečno delovanje parlamenta povzdigne njegov ugled, njegovo vpljavo in vpljavo parlamentarizma v Avstriji sploh. Vlada smatra za svojo sveto dolžnost, da sodeluje za tem ciljem. Temu cilju služi od prejšnje vlade predloženi načrt poslovnika. Minister naglašja, da je predloženi načrt le material, ki ga zbornica lahko po svoje obdela.

V razpravo je poseglo več govornikov, naker se je d-bata o reformi poslovnika prekinila in se nadaljevala razprava o

Dulibičevem nujnem predlogu glede na dalmatinske železnice.

Posl. dr. Tresić-Pavičić odločno protestira proti slehernim koncesijam v korist Ogrske v vprašanju dalmatinskih železnic.

Posl. dr. Zahradnik pravi, da vrača vlada vso krivdo zmrom na parlament, dočim se je vlada sama z doslednim zanemarjanjem Dalmacije težko pregrušila.

Koncem se je posl. Resel (soc. dem.) interpeliral vlado za stran predložitve dogovora z lastniki prioritarnih obligacij južne železnice, dalje za stran odloka štajerske finančne direkcije, ki prepoveduje državnim uradnikom sodelovanje pri časopisih.

Prihoduja seja bo jutri ob 11.

Konstituiranje odsekov.

Danes se je konstituiralo 16 odsekov, med njimi odsek za narodna vprašanja, ki je izvolil za načelnika posl. Pernstorferja, odsek za pomorsko plovbo in morsko ribištvo (načelnik Dulibič), bosanski odsek (načelnik dr. Krek), odsek za zemljiško razdolitvev (načelnik vit. Pantz), finančni odsek (načelnik dr. Urban), odsek za reformo poslovnika (načelnik dr. German), obrtni odsek (načelnik Pacher), pravosodni odsek (načelnik dr. Waldrees), poljedelski odsek (načelnik Fink), peticijski odsek (načelnik Tonetti), tiskovni odsek (načelnik dr. Ivčević), zdravstveni odsek (načelnik dr. Adler), socialno-politični odsek (načelnik dr. Schöpfer). Na predlog posl. dr. Lichta je socialno politični odsek izvolil tri pododseke: za rudarske zadeve, za beg z dežele v mesta in za reformo zasebno-uradniškega zavarovanja. Vinogradniški odsek je izvolil za načelnika poslance Yuka, obrambni odsek posl. Pogačnika, ustavni odsek dr. Baxo, šolski odsek dr. Tobolko, davčni odsek dr. Levickega. Proračunski odsek je

izvolil za načelnika dr. Korytovskega, za namestnika pa poslance Kramafa. Nemca (soc. dem), Schraffla in Wasilk.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Turški parlament in ministarstvo.

Carigrad, 18. oktobra. Albanski poslanci nameravajo predlagati obtožbo prejšnjega kabineta zaradi dogodkov v Albaniji. Združena opozicija je izročila načelniku večine pogoje, pod katerimi bi bila pripravljena stopiti v vladno večino: sestavi naj se izvenstraukarski, neparlamentarni kabinet; sultanu naj se zavarujejo pravice pri imenovanju velikega vezirja, na katerega pa ne sme vplivati pri izbori članov svojega kabineta; opusti naj se sleherni vplivaje na ministre; ugotoviti se mora načelo, da demisionirajo ministri samo pred zbornico in končno more samo tak kabinet uživati zaupanje naroda, ki ne dela niti malodušne, niti demonstrativne zunanje politike.

Turški poveljnik v Tripolisu odstavljen.

Rim, 18. okt. Turške čete so odstavile dosedajnega poveljnika Munir-pašo, ker niso imele do njega zaupanja; na njega mesto so postavile Nassiad pašo.

Carlinska vojna proti Italiji.

Carigrad, 18. oktobra. Uradni list objavlja carski dekret, da mora plačevati blago, ki prihaja iz Italije, stoo odstotno carino.

Italijanski načrt.

London, 19. okt. V tukajšnjih političnih krogih krožijo naslednje vesti: Italija bo takoj po zavzetju tripoliških pristanišč proglasila aneksijo Tripolitanije, o čemer bo obvestila vlevlasti s prošnjo, naj to sporoče porti. Porti bo Italija ponudila primerno denarno svoto kot odškodnino za državni dolg, kolikor ga pade na Tripolitanijo. Od Turčije bo zahtevala Italija odgovor tekom 48 ur. Ako pa bi Turčija ta ultimatum zavrnila, tedaj bi Italija sporočila vlevlastim, da si pridržuje popolno svobodo za svoje akcije. Italija bi začela z obširnimi akcijami v Egejskem morju. V najdalje 14 dneh se pričakuje aneksija Tripolitanije. Italija upa, da bodo vlevlasti vplivale na porto, da sprejme italijansko ponudbo.

Vojna se nadaljuje.

Carigrad, 19. okt. Ministri svet je sklenil, da ne sprejme nobene posredovalne akcije, dokler vztraja Italija na svojem stališču.

Vznenmirjenost v Turčiji.

Carigrad, 19. oktobra. V Turčiji so vznemirjeni, ker bo baje Avstrija zbrala na turški meji vojaštvo.

Stališče vlevlasti.

Rim, 19. oktobra. Vlevlasti smatrajo aneksijo Tripolitanije za gotovo stvar, žele pa, da bi se kmalu sklenil mir in naj bi Italija dovolila Turčiji razne kompenzacije. Italija je baje s tem zadovoljna.

Ameriška eskadra v Egejskem morju.

Carigrad, 19. oktobra. Pred Mytilene je dospela ameriška eskadra, obstoječa iz šestih bojnih ladij in nekoliko torpedovk.

Neresnične vesti.

Rim, 19. oktobra. „Agenzia Stefani“ poroča, da so vse vesti o italijanskih porazih neresnične. (Glej večerajšnje „Zarj“.)

Turški napad na Tripolis?

Carigrad, 18. okt. „Sabab“ poroča o novem napadu turških čet na Italijane v Tripolisu. „Ikdam javlja, da pripravljajo Turki nenadnen napad na Tripolis. Razpoloženje med Turki in Arabci je izvrstno.

Turški prostovoljci.

Carigrad, 19. oktobra. Poslanec iz Benghasija, Jusuf Setvan, je zbral nad 8000 prostovoljcev proti Italijanom. V Tunisu je baje zbral Mohamed bej 30.000 prostovoljcev in s njimi prekoračil tripolitansko mejo. Prostovoljci iz Egipta so dospeli na mejo Benghasija.

Boj ob črnogorsko-turški meji.

Solun, 19. okt. Črnogorska četa je prekoračila turško mejo, da bi ropala. Turški vojaki so jo prepodili in ustrelili enega Črnogorca, naker so od vseh strani prihiteli Črnogorci. Boj se nadaljuje.

Neresnična vest o mobilizaciji bulgarske armade.

Sofija, 19. okt. Vesti o mobilizaciji bulgarske armade so popolnoma neutemeljene.

Mesno vprašanje.
Budimpešta, 18. okt. Včerajšnji ministrski svet se je pečal z mesnim vprašanjem. Avstrijski mešetarji dospo to soboto v Budimpešto. V političnih krogih vlada mnenje, da bodo mešetarji prihodnji teden skončali svoje delo.

Poljsko-rusinska sprava.
Lvov, 19. okt. Tu je bila konfereca voditeljev poljskih in rusinskih meštarskih strank o poljsko-rusinski spravi. Posvetovanja se bodo v kratkem nadaljevala.

Banova pogajanja.
Zagreb, 19. oktobra Ban dr. Tomašič je stopil v pogajanja z voditelji strank zastran sklicanja in delovanja brv. sabora. Razgovarjal se je z dr. Horvatom in dr. Starčevićem, dalje z dr. Medakovićem, Radićem, s Tuškanom in Podrinskim.

Dalmatinska železniška zveza.
Zagreb, 19. okt. Uradni list prinaša izjavo, da začne z zgradbo liške železnice še to jesen, najpozneje pa prihodno pomlad.

Srbska nar. skupščina.
Belgrad, 18. okt. Na interpelacijo staroradikalca Petrovića je izjavil ministrski predsednik, da je vlada za poskušnjo mobilizirala drinsko divizijo. Skupščina se je odgodila do 23. novembra.

Morilec kneza Trubeckega.
Peterburg, 19. okt. Morilec Trubeckega je njegov stričnik Vladimir Kristi. Knez je bil varuh Vladimira Kristija in njegovih treh bratov. Ker mu ni dajal toliko sredstev, kakor bi bil Kristi rad, je izvršil najatentat. Kristi je bil baje zapravljevec; poročen je in ima štiri otroke.

Nemški državni zbor.
Berolin, 18. oktobra. Na današnji seji so vložili socialni demokratje, centrum, konservativci, narodni liberalci in svobodomiselci interpelacije o vnanji politiki, socialni demokracije in centrum so vložili interpelacijo o draginji, socialni demokracije o kršitvi zborovalnega in društvenega zakona. Na poslednjo interpelacijo je odgovarjal državni tajnik Delbrück, češ da spadajo vse podoben pritožbe pred deželne zbornice, ker spada društvena in zborovalna policija v področje posameznih deželnih vlad.

Berolin, 18. oktobra. Državni kancelar je pisal predsedstvu državnega zbora, da se vlada v sedanjem trenutku ne more spuščati v vnanjo politično debato, zato tudi ne more odgovarjati na vložene interpelacije o vnanji politiki.

Maročanska pogajanja.
Pariz, 19. okt. Prvi razgovor Kiderlen-Wächterja in Cambona o kompenzacijah Nemčiji francoske vlade ni zadovoljil; večina francoskega parlamenta bo odločno protisvaki odstopitvi zemlje, v kolikor nima značaja mejne uravnave.

Demisija klerikalne vlade v Belgiji.
Bruselj, 19. okt. Časopisje poroča, da v najkrajšem času odstopi klerikalni kabinet, vladne posle prevzame prehodna liberalna vlada, ki razpusti zbornico in razpiše nove volitve.

Revolucija na Kitajskem.
Boji v Hankau.
London, 19. okt. Sem so dospela prva podrobna poročila o revoluciji v Hankau. Povod revolucije je bil naslednji:

vlada je odkrila listo zarotnikov; podkralj je brzojavil v Peking po vojaško pomoč in je dal mnogo zarotnikov zapreti in obglavit. Dva pehotna, en ženijski polk in konjenica pa so odpovedali pokorščino in prisilili častnike, da se jim pridružijo. V nedeljskih cestnih bojih za arzenal in za vladno palačo so zmagale uporne čete, na kar se jim je pridružilo še ostalo vojaštvo. Podkralj in njegovi vojaški svetovalci so preoblečeni ubežali; prav tako kitajski policisti. Preden so revolucionarji sežgali podkraljevo palačo, so pozvali sosednje stanovalce, da rešijo svoje imetje. Uporne čete so odpodile drhal, ki je hotela pleniti.

Izkrcanje nemških pomorščakov.
London, 19. oktobra. V političnih krogih je zbudila vest o izkrcanju nemških vojakov pred Hankauom veliko začudenje. — Iz Hankaua poročajo, da je dospel nov vlak vladnih čet, ki so se utaborile na severni strani mesta. 1000 do 2000 revolucionarjev je prekoračilo Jangtrekiang.

Boj z vladnimi četami.
Hankau, 19. oktobra. Pred Hankauom se je vnela bitka med revolucionarji in vladnimi četami, ki doslej še ni odločena. Med cesarskim generalom in poveljnikom revolucionarnih čet se vodijo pogajanja.

Japonska intervenelja?
Dunaj, 19. okt. „Allg. Ztg.“ poroča o važnosti japonske intervenelje, češ da japonska vlada ne bomirnogledala ustanovitve kitajske republike.

Protcesarske demonstracije v Honkongu.
Hongkong, 19. okt. Ob Konfucijevih slavnostih so bile tu velike proticesarske demonstracije; množice so burno zahtevale odstranitev cesarskih zastav.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdava in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastonj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajajo zdravila p. t. članom okr. boln. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Trgovina žita in deželnih pridelkov

Kmet & Slivar

Ljubljana, Marije Ter. cesta 8.

Zastopstvo in zaloga valjčnih mlinov

Vinko Majdič, Kranj,
Peter Majdič, Jarše.

Lepo posestvo!!

v dobrem stanju na prodaj
v Št. Lambertu, Zagorje ob Savi

Malo posestvo z gostilno

se prodaja v Šklendrovcu v bližini Zagorja.
Pojasnila daje Ivan Bajcar na Toplicah pri Zagorju ob Savi.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinjših oblek za gospode	nad 2000 kom. posamezn. filca in telovnikov
.. 2000 .. najfinjših površnikov, športnih in zimskih sukenj	.. 3000 .. oblek za dečke in otroke
.. 3000 .. pelerin	.. 15000 .. n. jmo. dernejše konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene!

Rezervni zaklad nad pol milijona kron.

Stanje hranilnih vlog dvajset milijonov kron.

Ustanovljena leta 1882.

Kmetska posojilnica

ljubljske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadrugnem domu V LJUBLJANI Dunajska cesta šte. 18

Obrestuje hranilne vloge po čistih 4 1/2 % brez odbitka rentnega davka.

pri avstrijski pošti hranilnici šte. 828.406, pri ogleški pošti hranilnici šte. 19.864. Telefon šte. 185 Interurban.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Eskomptuje trgovske menice.

Denarni promet v l. 1910. K 100.000.000.—

Upravno premoženje v l. 1910. K 20.500.000.—

Del. glavnic: K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

v Ljubljani

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.